

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Quæ militent aduersus priorem sententiam, posteriorémque confirment.
memb. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

minensis communiter reprobata, nullum videlicet opus bonum merè merè naturale fieri posse sine speciali auxilio Dei. Præterea posterior pars testimonij, quæ docet nos absque peccato posse sine speciali auxilio Dei velle ducere uxorem, & comedere, pugnaret cum priori: quòd quidem hæc duo, quando sine peccato eliguntur, opera sunt bona moraliter virtutum castitatis coniugalis, & temperantia, ad quæ proinde esset amissa libertas, atque adeò fieri non possent sine speciali auxilio Dei. Si verò des secundum, sequitur intentum, nempe nullum bonum morale merè naturale, siue facile id sit, siue difficile, esse de numero bonorum ad quæ in eo testimonio docetur amissam esse libertatem per peccatum primorum parentum, fierique proinde non posse absque speciali auxilio Dei: sed esse de numero bonorum præsentis vitæ, hoc est, quæ finem naturalem præsentis vitæ non transcendunt, de quibus sermo est in secunda parte testimonij. His omnibus adde, certum non esse auctorem librorum Hypognofticon esse Augustinum. Quare negandum non est Augustinum eius fuisse sententiæ, quam illi tribuimus.

Eandem sententiæ innuit apertè Hieronymus sub finem libri tertij Dialogorum aduersus Pelagianos, ubi sub persona Artici dicit Critobulo, qui Pelagij personam agit: *Hoc est, quod tibi à principio dixeram, in nostra esse positum potestate, vel peccare, vel non peccare, & vel ad bonum, vel ad malum extendere manum, ut liberum seruetur arbitrium, sed hoc pro modo, & tempore, & conditione fragilitatis humanæ: perpetuitatem autem impeccantiæ soli reservari Deo, & ei, qui verbum caro factus, carnis detrimenta & peccata non pertulit. Neque quia ad breue possum, coges me, ut possum iugiter. Possum iocundari, vigilare, ambulare, legere, psallere, fidere, dormire, numquid in perpetuum?* Hæc Hieronymus. Quibus apertè docet, libertatem esse nostro arbitrio in seipso spectato ad singulos peccati actus vitandos eaque ratione, dum eos non vitat, verè peccare, in culpamve propriè sumptam incidere, & supplicio esse dignum: impotentiam verò solum esse ad perseverandum sine peccato, quam satis dilucidè Anselmus verbis supra relatis explicavit. Inauditumque esse arbitror apud antiquos Patres contrarium: quin omnes existimasse, idem omnino impotentia genus esse in hominibus naturæ lapsæ, spectatis in solis suis naturalibus, ad vitandum peccata lethalia, superandasque proinde tentationes, & difficultates, quas ad ea vitanda necesse est superare, cum eo impotentia genere ad vitanda peccata venialia, quod est in omnibus fidelibus adultis, infra Dominam nostram cum auxiliis omnibus, quæ Deus re ipsa illis tribuit, paratissime est ex sua parte illis conferre. Hanc verò nullus dubitat esse impotentiam ad vitanda omnia, perseverandumve sine peccato veniali: non verò ad vitanda singula, esto Deus statuerit maiora auxilia non tribuere, ac proinde, dum singula non vitantur, verè peccari venialiter, eò quòd in facultate arbitrij sit vitare eorum vnumquodque. Auctores autem opinionis membro præcedente relatæ volunt, dum graves tentationes, aut difficultates sese offerre hominibus naturæ lapsæ, spectatis in solis suis naturalibus, esse aliud genus impotentia: ad vitanda etiam peccata lethalia, quia nullum eorum in singulari possent vitare, ac proinde transgrediendo ita præcepta non peccarent.

Auctores huius sententiæ cõsequenter affirmant, nullum esse in singulari opus bonum morale merè naturale, quod homo natura lapsæ cum solo con-

A cursu Dei generali non possit efficere, id quod Sotus & Ruardus expressè asserunt. Etenim si difficultum, quale est mortem subire, ne mendacij proferat, Anselmi sententiæ potest præstare, maiori cum ratione poterit cætera efficere, in quibus minor longè est difficultas, atque adeò in absentia occasionum & tentationum poterit elicere absolutum propositum non peccandi deinceps lethaliter, quod disputatione 14. in hunc locum examinandum reliquimus.

MEMBRUM III.

Quæ militent aduersus priorem sententiæ, posteriorèmq; confirment.

M

EMBR O sequenti proferemus in medium rationes, quæ pro priori sententiæ aduersus secundam militant: nec eas, quæ posterioris confirmatione priorem oppugnant, videamus. Et prima quidem ratio desumi potest ab auctoritate Augustini, Hieronymi, Anselmi, ac D. Thomæ, tam apertè asserentium posteriorem sententiæ, quam sunt expressè eorum verba, quæ membro præcedente citauimus.

C Secunda, quoniam si prima sententiæ vera est, admitendum foret, causas seculas concitantes vehementes passionis, aut notabiles efficientes difficultates, passionis ipsas ac difficultates auferre à voluntate innatam suam libertatem, non absorpro iudicio rationis, eamque, nisi auxilio peculiari supernaturaliter communiatur, necessitate ad actus exercitium, contra commune Theologorum pronuntiatum, quo affirmant, nihil, infra Deum clarè visum propter sui infinitatem, posse quoad actus exercitium necessitatem asserre voluntati.

Tertia, quoniam liberum arbitrium, ut disputatione tertia est ostensum, eadem prorsus vires habet in statu naturæ lapsæ, quas habuisset, si homo esset conditus in statu merè naturali ad finem solum naturalem, Deusque statuisset nullum particulare auxilium illi conferre, denique easdem vires habet, quas haberet, si Deus talem illum condidisset, qualem Philosophi naturales esse crederent, qualemque sola naturalis & moralis philosophia considerat: quis autem sibi persuadeat, hominem à sapientissimo artifice in eo statu efformatum eiusmodi futurum fuisse suapte natura, ut quoties impuræ alicuius voluptatis, aut cædis, aut rapina, vel cuiusvis alterius flagitij opportuna occasio incidisset, eo ipso quòd vehemens passio incitaretur, aut insignis difficultas in cohibendo voluntatis consensu insurgeret, ne ad breuissimum quidem punctum temporis, posset eiusmodi homo in rationis præfudio consistere, atque adeò voluntatis consensum inhibendo non peccare, dum scilicet mentis iudicium perturbatione non absorberetur, quin videret potius propositum facinus naturali lege esse prohibitum, atque ita deforme, ut mors prius appetenda sit, quam ipsum à viro bono, ac rationis lumen sequente perpetrandum? Profectò indignum est tale quippiam de sapientissimo rerum omnium conditore existimare: contrariumque docuit Aristoteles 3. Ethicorum, cap. 1. ductus naturali lumine, nempe illum morte etiam imminente continere posse, atque ad cohibendum voluntatis consensum obligari, eaque ratione si consentiat peccare, idemque suadent, tum experientia ipsa liberi arbitrij cuiusque nostræ in similibus euentibus, tum etiam exempla multorum infidelium, qui pro bono honesto mortem subierunt, grauissimisque alias difficultatibus exam-

larunt: quos tamen credendum non est auxilio supernaturali ad ea fuisse adiutos.

Confirmatio. Confirmari potest hac tertia ratio, quoniam continere consensum in similibus eventibus singulis, vel elicere contrarium disensum, sunt merè naturalia in se, & propria libero arbitrio, utpote ad quae collata est homini ea facultas, non minus quam visus ad videndum, auditus ad audiendum, & intellectus ad intelligendum: quin ad continendum consensum non est necesse ut liberum arbitrium actum eliciat, ad quem proinde concursu Dei generali, ne dum particulari, indigeat, sed satis est si se habeat merè negatiuè, neque consensum, neque disensum eliciendo: ergo sicut vniter sum nulli ceterarum facultatum denegantur singuli actus cuique proprii sine peculiari concursu Dei: ita neque horum vnumquodque denegari libero arbitrio debet: ut verò negandum censet, ipse est, qui firmissima ratione tenetur id probare, neque aliter est audiendus.

Quartum. Quarta, quoniam si insurgente vehementi passione non esset libertas in voluntate ad continendum consensum, sed necessitudo illum eliceret, sequeretur in homine in puris naturalibus constituto, suisque viribus cum solo concursu Dei generali perinde ac ceteris causis naturalibus relicto, partem superiorem non dominari inferiori, nisi quando leues essent motus inferiores, quin potius inferiorem dominari superiori, illam necessitudo ad consensum iuxta inferioris motum & passionem: id verò neque cum lumine naturali & experientia, neque cum Scripturis sanctis cohereret, quae & appetitum inferiorem subdi superiori docent, & hominem in suis naturalibus spectatum eatenus ad imaginem & similitudinem Dei factum esse affirmant, quatenus libero est praeditus arbitrio, ac Dominus suarum actionum.

Quintum. Quinta, quia ex contraria opinione sequitur, condito homine in eo statu naturae, quem ratione tertia explicauimus, si ipse cum solo auxilio generali nullam peccandi grauiorem occasionem declinare posset, neque voluntatis coercere consensum, fore, ut non peccaret, licet omnia facinora, oblati eiusmodi occasionibus, admitteret, & ex consequenti non esse dignum poena, neque à Republica moderatoribus iusto supplicio affici posse: nam ubi culpa non adest, iusta poena infligi non potest. Haec autem quis non videat longè à ratione, ac naturalis luminis norma exorbitare?

Sextum. Sexta, quòd dum auctores primae sententiae arbitrantur, se ea extollere mysterium redemptionis, donumque gratiae Christi, certè vtrumque quàm maximè deprimunt ac extenuant. Etenim data eorum sententia, dicendum esset, post lapsum primorum parentum, si Deus non statuisset conferre generi humano redemptorem, sed relinquere illud perinde atque res ceteras in suis viribus naturalibus cum solo concursu generali, nullam transgressionem praecipiti, siue illud sub veniali, siue sub lethali culpa obligaret, habituram fuisse rationem culpe atque peccati, eo ipso quòd contraria praecipiti observatio, vel ex vehementia passionis, vel aliunde notabilem contineret difficultatem, sed eas solas, quarum contrariae obseruationes essent admodum faciles: hoc autem dato, quis non videat in primis sequi, longè pauciores culpas futuras fuisse in genere humano, quàm si per Christum non fuisset redimendus, atque adeò si Christi meritis à lapsu primorum parentum non fuissent illi auxilia particularia praestita? quandoquidem praecipitorum transgressiones, quarum contrariae obseruationes notabilem continerent difficultatem, habiturae non fuissent

A sent tunc rationem culpae. Quis item non videat sequi deinde, ab illis culpis, sicut tunc futurae non erant, ita neque simpliciter hominem fuisse redimendum, imò neque redemptore ad eandem indiguisse, sed solum ex hypotheti, quòd redemptor esset illi conferendus, cuius occasione illa futurae, multiplicandaeque erant: Quis praeterea non videat tertio sequi, non solum genus humanum à longè paucioribus peccatis & miseriis fuisse liberandum per Christum, quàm re ipsa sit liberatum: sed etiam auxilia particularia, quae per Christum generi humano ad praecipita implenda conferuntur, occasionem esse longè maioris miseriae, & multò plurium peccatorum, tam fidelibus, qui in peccatorum sordibus iacent, quàm infidelibus, iis praecipue, qui inuincibiliter Christum ignorant? Etenim iuxta sententiam quam impugnamus, si eiusmodi auxilia per Christum, interim dum in sorde peccati lethali iacent, illis non impenderentur, transgressiones praecipitorum, quarum contrariae obseruationes vel mediocrem continerent difficultatem, non imputarentur illis ad culpam & poenam: facile verò se continerent, dum obseruationes non essent cum notabili difficultate coniunctae: cum tamen alia ex parte,

B interim dum infidelitatis, aut cuiusuis alterius lethalis peccati sorde infecti manent, obseruationes praecipitorum, etiam ex particulari Dei auxilio elicita, neque ad premium, neque ad vllam satisfactionem eis proficiant. Haec autem omnia quis non intelligat, gratiae Christi, redemptionisque mysterium multum derogare, valdeque vtrumque deprimere atque extenuare? Quis autem dicere audeat, particularia auxilia ad praecipita implenda, vel per Christum non conferri generi humano, vel conferenda fuisse, esto Christus in redemptorem non esset collatus, quasi aliunde, quàm per Christum, obuentura fuissent generi humano? Id enim neque auctores sententiae, quam impugnamus, intendunt, neque tutò potest affirmari, ut ex iis, quae de praedestinatione inferius dicemus, facile colligetur.

C Septima, quoniam admissa sententia, quam oppugnamus, concedendum esset, si futurus non fuisset redemptor, auxiliisque particularia generi humano non forent conferenda, homines naturae lapsae cum solo concursu Dei generali potuisse in eo statu continere se diu à noua culpa lethali: cum tamè, ut disputat, 17. ostensum est, de fide sit, etiam si in gratia gratum faciente sunt constituti, non posse modo diu perseverare sine culpa lethali absque speciali auxilio Dei: id verò satis profectò videtur absurdum. Quòd autem esset concedendum, ex eo probatur, quia materia lethaliū peccatorum non est adeò frequens, ut venialium: quando autem occurreret obseruatio praecipiti obligatis sub culpa lethali, quae admodum esset facilis, & de earum numero, quas solas Doctores contrariae opinionis dicunt posse homines naturae lapsae implere cum solo concursu Dei generali, minimo negotio praecipitum implerent: quando autem aliqua, vel mediocriter difficilia, se offerrent, transgrediendo praecipitum, ut dicunt, non peccaret, impotètia illos à culpa tunc excusante: ergo diu perseverare possent absque noua culpa lethali.

D Octava, quoniam sequeretur, fideles modo in gratia gratum faciente constitutos posse sine speciali auxilio Dei perseverare diu sine culpa lethali, atque adeò in gratia & iustitia accepta, contra definitionem Concilij Tridentini sess. 6. can. 22. Etenim quiuis eorum, dum facilis occurreret obseruatio praecipiti obligantis sub culpa lethali de earum numero, quas solas auctores contrariae sententiae affirmant

E *Octauum.* *F*

mant seruari posse cum solo concursu Dei generali, vti que ne interitum incurreret æternum (vt fides eum docet, ipseque sibi incurri propter quodcumque lethale peccatum persuadet) facile serua- ret præceptum, abstinereque à culpa lethali: dum verò aliquantulum difficilis obseruatio occurreret, non peccaret transgrediendo præceptum, nisi peculiari ope adiuuaretur: ergo sine peculiari auxilio Dei posset perseverare sine peccato lethali, atque aded in gratia & iustitia accepta.

Nonum.

Postrema sit. Habitus gratiæ gratum facientis & caritatis, licet suo concursu opera, quæ ex ipso elicimus, efficiat supernaturalia, vitæque æternæ meritoria: sanè solo suo momento & inclinatione non ita sensibiliter nos iuuat, quin ad vitia propensi, inclinatique maneamus. Vnde si Deus faciem suam à nobis auertat, ceteraque particularia sua auxilia à nobis auferat, ferè tam facile conturbamur, & tam debiles ac expositi ad succumbendum tentationibus, labendumque ipsè peccata remanemus, ac si in gratia gratum faciente non essemus constituti. Atque hinc est, quòd etiam iustus eget auxiliis particularibus, vt se à peccatis contineat, sicut indiget is, qui gratia gratum faciente caret. Hoc ita constituto, in hunc modum conficio argumentum. In statu naturæ lapsæ eiusdem rationis est impotètia, quæ est in homine iusto ad seruandum præcepta omnia obligantia sub culpa lethali & ad non succumbendum tentationibus, cum ea, quæ in eodem statu est in iis qui extra gratiam sunt Dei, & cum ea quæ esset in homine si in puris naturalibus fuisset conditus: sed impotètia illa sine speciali auxilio Dei, quæ est in homine iusto, coniuncta est cum potentia ad ita seruandum singula præcepta & non succumbendum in quocumque temporis momento tentationibus occurrentibus, vt, si præcepta transgrediatur, verè peccet, eaque ratione gratiam & iustitiam acceptam amittat: ergo vniuersum homo naturæ lapsæ ita impotens est sine speciali auxilio Dei ad diu seruanda præcepta obligantia sub culpa lethali, & resistendum tentationibus, quibus necesse est ad id resistere, vt nihilominus cum solo concursu Dei generali possit in quocumque temporis momento seruare præcepta, quæ sub culpa lethali seruanda occurrerent, & non consentire tentationibus quibuscumque tunc occurrentibus. Maior ex iis, quæ præmissimus, est perspicua: minor verò apertè colligitur ex illa definitione Concilij Tridentini se. 6. can. 22. *Si quis dixerit, iustificatum vel sine speciali auxilio Dei in accepta iustitia perseverare posse, aut cum eo non posse, anathema sit.* Etenim de iustificato definitur, sine speciali auxilio Dei, atque aded cum solo generali concursu, esse in eo impotèntiam ad perseverandum in accepta iustitia & gratia: cum verò non desinat perseverare in gratia, nisi per transgressionem præcepti obligantis sub culpa lethali, impotens per consequens definitur ad diu seruanda præcepta omnia, quæ obligant sub culpa lethali: & cum nulla præcepti transgressionem lethaliter peccet & amittat iustitiam, nisi in quo instanti tale præceptum transgreditur, potens sit illud non transgredi, atque aded non solum materialiter, sed etiã formaliter culpam lethalem committat, vti que definitur, cum impotèntia, quam sine particulari auxilio cum solo generali concursu habet ad seruandum diu præcepta omnia obligantia sub culpa lethali, coniunctam habere potentiam cum solo concursu generali ad non transgrediendum præceptum, in quo instanti, & cum occasionibus & tentationibus, cum quibus illud transgredietur. Quòd sit, vt impotèntia, de qua

A ibi loquitur Concilium ad vitanda peccata lethalia, seruandaque proinde cum solo concursu generali præcepta obligantia sub culpa lethali, sit permissis ei, quæ est in omnibus iustis, infra Dei matrem, ad vitanda venialia peccata: est enim ad vitanda omnia, non verò ad vitanda singula, quibuscumque existentibus occasionibus & tentationibus. Quomodo autem impotèntia ad omnia cohaereat & consentiat cum potentia ad singula vitanda, siue venialia, siue lethalia peccata, explicabitur disputatione sequenti.

MEMBRUM IV.

Rationes pro priori sententia aduersus posteriorem.

N confirmationem verò prioris sententiæ obici potest contra secundam, in primis Augustinus epistola 106. ad Paulinum, vbi inter obiecta Pelagij in Concilio quodam Palatino, quæ nisi Pelagius ipse propria confessione anathematizasset, ipse ab eodem Concilio fuisset anathematizatus, illud connumerat: *Gratiam Dei, atque adiutorium non ad singulos actus dari, sed in libero arbitrio esse, vel in lege, & doctrina.* Illud præterea refert, victoriam nostram non ex Dei adiutorio esse, sed ex libero arbitrio. Ex quorum damnatione & retractatione infert vltimus Augustinus, vnumquemque fidelem teneri fateri, quando contra tentationes, concupiscentiasque illicitas dimicamus, quamuis & illic habeamus propriam voluntatem, non tamen ex illa, sed ex adiutorio Dei nostram provenire victoriam.

Secundò, obiciet aliquis Innocentium primum in epistola ad Concilium Carthaginense, vbi ait: *Pares nos ad resistendum, non liberum arbitrium, sed Dei solius potest facere auxiliū.* Et in epistola ad Concilium Mileuitanum: *In omnibus, inquit, diuinis paginis voluntati libera non nisi adiutorium Dei legimus esse necessarium, eamque nihil posse celestibus presidiis destitutum.* Afferet etiam Cælestinum primum epistola 1. vbi inter alia cap. 6. definit: *Neminem, etiam baptisimatis gratia renouatum, idoneum esse ad superandas diaboli insidias, & ad vincendas carnis concupiscentias, nisi per quotidianum Dei adiutorium, perseverantiam bona conversationis acceperit.* Et cap. 7. ait: *Nemo, nisi per gratiam, bene vitur libero arbitrio.*

Terriò, obiciet illud Pauli primæ ad Corinth. 10. *Fidelis Deus, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis: ergo aliqua sunt tentationes graues, quas homines viribus suis superare non possunt.* Item illud secundæ ad Corinth. 1. *Non volumus ignorare vos fratres de tribulatione nostra, quæ facta est in Asia, quoniam supra modum grauati sumus, supra virtutem, ita vt taderet nos etiam viuere: ergo tentationes graues sunt supra virtutem, & vires liberi arbitrij.*

Quartò, obiciet, si vera esset posterior sententia, sequeretur aliquem absque speciali auxilio Dei posse esse martyrem: consequens autem est falsum, eò quòd martyrium esse non possit sine gratia gratum faciente, quam nullus solis viribus naturæ valet comparare: ergo tentatio, in qua mors imminet, nisi quis à fide discedat, aut in aliud flagitium consentiat, neque ad tempus breuissimum potest sine speciali Dei auxilio superari.

MEM